

۱۱۷۵ ۷۱۵
۱۴۰۱/۳/۲۵

خانواده درمانی و زوج درمانی

نظریه ها ، روش ها و فنون

جوزف وچلر و لرنهکر

ترجمه

دکتر جواد خدادادی

(عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

فاطمه الله وردی

فاطمه سادات سپهر تاج

ندا صالحی

نشر دانش

عنوان و نام پدیدآور: خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی (نظریه‌ها، روش‌ها و فنون) / [ویراستار] جوزف وچلر، لرن هکر؛ ترجمه جواد خدادادی ... [و دیگران]

مشخصات نشر: تهران: دانژه، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۷۷۶ ص. مصور، جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۳۰۷-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: An introduction to marriage and family therapy 2nd ed, 2015

یادداشت: ترجمه جواد خدادادی، فاطمه الله‌وردی، فاطمه‌السادات سپهرتاج، ندا صالحی

یادداشت: کتاب حاضر قبلاً با عنوان «مبانی مشاوره زوج و خانواده» ترجمه کیومرث فرح‌بخش ... [و دیگران]

توسط انتشارات آوای نور در سال ۱۳۹۷ منتشر شده است.

یادداشت: واژه‌نامه. یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: مبانی مشاوره زوج و خانواده

موضوع: روان‌درمانی خانواده Family psychotherapy

موضوع: زناشویی -- روان‌درمانی Marital psychotherapy

شناسه افزوده: وچلر، جوزف ال.، ویراستار Wetchler, Joseph L.

شناسه افزوده: هکر، لورنا ال.، ویراستار Hecker, Lorna L.

شناسه افزوده: خدادادی سنگده، جواد، ۱۳۶۴ - ، مترجم

رده‌بندی کنگره: RC ۴۸۸/۵

رده‌بندی دیویی: ۶۱۶ / ۸۹۱۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۰۱۲۸۱

عنوان: خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی (نظریه‌ها، روش‌ها، فنون)

نویسندگان: جوزف وچلر و لرن هکر

مترجمین: دکتر جواد خدادادی، فاطمه الله‌وردی، فاطمه‌السادات سپهرتاج، ندا صالحی

نمونه‌خوان: منصوره یزدانی چالیشتری / صفحه‌آرا: خسرو هادیان

مدیر تولید: داریوش سازمند

ناشر: دانژه

لیتوگرافی و چاپ: چاووش / ایده آل

شمارگان: ۵۵۰

قطع: وزیری

نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۳۰۷-۷

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیر اتابک) - کوچه اسلامی - شماره ۴/۲

کد پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۳۱ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸ - ۸۸۸۱۲۰۸۳ تلفکس: ۸۸۸۴۲۵۴۳

تلفن دفتر پخش: ۶۶۴۷۶۳۷۵ - ۶۶۴۶۲۰۶۱ فکس: ۶۶۴۷۶۳۸۹

فهرست

۱۹.....	دربارهٔ مولفان.....
۲۱.....	مقدمهٔ مولفان.....
۲۵.....	مقدمهٔ مترجمان.....

بخش اول:

مبانی ازدواج و خانواده‌درمانی ۲۷

۲۹.....	فصل اول: سرآغاز خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی.....
۳۱.....	جنبش مددکاری اجتماعی.....
۳۲.....	جنبش اصلاحات جنسی.....
۳۴.....	جنبش مشاورهٔ ازدواج.....
۳۶.....	جنبش خانواده‌درمانی.....
۳۸.....	جان الدرکین بل.....
۳۹.....	ناتان آکرمن.....
۴۱.....	پالو آلتو: گرگوری بیتسون، دان جکسون، جی هی‌لی، ویرجینیا ستیر و مؤسسهٔ تحقیقات روانی.....
۴۱.....	گرگوری بیتسون.....
۴۴.....	دان جکسون.....
۴۶.....	جی هیلی.....
۴۸.....	ویرجینیا ستیر.....
۴۹.....	لین هافمن.....
۴۹.....	موری بوئن.....
۵۱.....	تئودور لیدز.....
۵۲.....	لیمن واین.....

۵۳.....	کارل ویتاکر.....
۵۵.....	فیلاولفیا: ایوان بوزورمنی - نگی، جیمز فرامو و مؤسسه روان‌پزشکی استرن پنسیلوانیا.....
۵۵.....	ایوان بوزورمنی - نگی.....
۵۶.....	جیمز فرامو.....
۵۶.....	سالوادور مینوچین.....
۵۸.....	گروه میلان: مارا سلوینی پالاتزولی، لیگی بوسکولو، گیان فرانکو سچین و گیلینیا پراتا.....
۶۰.....	خانواده‌درمانی فمینیستی.....
۶۲.....	بتی کارتر.....
۶۳.....	مونیکا مک‌گلدریک.....
۶۴.....	نهضت خانواده‌درمانی چندفرهنگی.....
۶۴.....	خانواده‌درمانی سازه‌گرایی اجتماعی: مایکل وایت، استیو دی‌شیزر، هارلن اندرسون و هری گولیشیان.....
۶۴.....	
۶۵.....	مایکل وایت.....
۶۶.....	استیو دی‌شیزر.....
۶۷.....	هارلن اندرسون و هری گولیشیان.....
۶۷.....	خانواده‌درمانی مبتنی بر تجربه: سو جانسون و لس گرینبرگ.....
۶۸.....	سو جانسون و لس گرینبرگ.....
۶۹.....	خلاصه فصل.....
۶۹.....	مطالب پیشنهادی جهت مطالعه بیشتر.....
۷۰.....	منابع.....
۷۵.....	فصل دوم: نظریه عمومی سیستم‌ها، هدایت‌گری و خانواده‌درمانی.....
۷۶.....	«جزء‌نگری در مقابل کل‌نگری».....
۷۸.....	«هر سیستم یک مجموعه سازمان‌یافته از عناصر است که در درون سیستم الزاماً به هم وابسته‌اند».....
۷۸.....	سیستم چیست؟.....
۷۹.....	سیستم خانواده چیست؟.....
۸۱.....	تأثیر سیستم کلان.....
۸۲.....	بافت، معنا را تغییر می‌دهد.....
۸۳.....	وابستگی متقابل.....
۸۳.....	کل، بزرگ‌تر از مجموع اجزای آن است.....
۸۴.....	«الگوها در یک سیستم به شکل حلقوی هستند تا خطی».....
۸۴.....	بازخورد.....
۸۶.....	سازگاری / پایداری.....
۸۷.....	علیت حلقوی در برابر خطی.....
۹۱.....	سیستم‌های پیچیده از خرده‌سیستم‌ها تشکیل شده‌اند.....
۹۱.....	سیستم‌ها سازوکارهای تعادل حیاتی دارند که ثبات الگوهای آنها را حفظ می‌کند.....

فهرست ۷

۹۱	الگوهای خانواده.....
۹۲	قواعد و نقش‌ها.....
۹۳	مرزها.....
۹۴	تغییر و تحول در سیستم‌های باز، ذاتی هستند.....
۹۶	تبادل اطلاعات.....
۹۷	از نظریه سیستمی تا نظریه‌های خانواده‌درمانی.....
۹۹	منابع.....
۱۰۱	فصل سوم: مسائل وابسته به بافت در خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی.....
۱۰۱	جنسیت، فرهنگ و معنویت.....
۱۰۴	جنسیت.....
۱۰۵	نقد فمینیستی زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی.....
۱۰۹	نگاهی مختصر به فمینیسم.....
۱۰۹	جنسیت و فعالیت زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی.....
۱۱۰	ارزیابی.....
۱۱۳	مداخله.....
۱۱۸	گزارش موردی.....
۱۱۹	پژوهش‌های مرتبط.....
۱۲۰	منابع پیشنهادی.....
۱۲۱	فرهنگ.....
۱۲۲	فرهنگ و خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی.....
۱۲۵	ارزیابی.....
۱۲۷	مداخله.....
۱۲۹	گزارش موردی.....
۱۳۱	پژوهش‌های اخیر.....
۱۳۲	منابع پیشنهادی.....
۱۳۳	معنویت.....
۱۳۴	معنویت و زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی.....
۱۳۷	ارزیابی.....
۱۳۹	مداخله.....
۱۴۱	گزارش موردی.....
۱۴۳	پژوهش‌های اخیر.....
۱۴۳	نتیجه‌گیری.....
۱۴۴	منابع پیشنهادی.....
۱۴۴	منابع.....

بخش دوم:

نظریه‌های ازدواج و خانواده‌درمانی ۱۵۵

۱۵۷	فصل چهارم: خانواده‌درمانی ساختی
۱۵۸	چهره‌های اصلی در خانواده‌درمانی ساختی
۱۵۹	مفاهیم نظری خانواده‌درمانی ساختی
۱۵۹	ساخت خانواده
۱۶۱	کفایت خانواده
۱۶۱	مرزها و زیرمنظومه‌ها
۱۶۵	سلسله مراتب
۱۶۸	اتحادها، ائتلاف‌ها و مثلث‌ها
۱۷۱	رشد طبیعی خانواده
۱۷۳	آسیب‌شناسی و اختلالات رفتاری
۱۷۵	اهداف خانواده‌درمانی ساختی
۱۷۷	فنون خانواده‌درمانی ساختی
۱۷۸	الحاق
۱۷۹	انطباق
۱۸۰	تشخیص ساختی
۱۸۲	بازسازی
۱۸۳	فعال‌سازی
۱۸۵	مرزسازی
۱۸۶	عدم تعادل
۱۸۷	تقویت نقاط قوت خانواده
۱۸۸	خانواده‌درمانی ساختی در گوناگونی خانواده‌ها
۱۹۰	ارزیابی خانواده‌درمانی ساختی
۱۹۱	مطالعه موردی: خانواده‌درمانی ساختی با مادر مطلقه و دو دخترش
۱۹۶	خلاصه
۱۹۷	منابع پیشنهادی
۱۹۷	منابع
۱۹۹	فصل پنجم: خانواده‌درمانی راهبردی
۲۰۰	پیشگامان اساسی درمان راهبردی
۲۰۲	مفاهیم نظری
۲۰۲	تمرکز بر تعاملات
۲۰۳	چارچوب مفهومی مکتب واشنگتن

۲۰۳	حفاظت
۲۰۴	واحد
۲۰۵	سلسله تعامل
۲۰۵	سلسله مراتب
۲۰۶	وضعیت مراجع
۲۰۷	علائم به عنوان استعاره
۲۰۷	رشد مشکل، آسیب‌شناسی و طبیعی بودن
۲۱۰	اهداف درمان
۲۱۱	فنون درمان راهبردی
۲۱۱	چه کسانی به جلسه دعوت شوند
۲۱۲	نقش درمانگر
۲۱۳	رابطه درمانگر و مراجع
۲۱۴	جلسه اول
۲۱۶	چارچوب‌دهی مجدد
۲۱۷	دستورالعمل‌ها
۲۱۸	دستورالعمل‌های مستقیم
۲۱۹	دستورالعمل‌های غیرمستقیم
۲۲۲	تکلیف عذاب آوی
۲۲۳	تنوع مسائل عنوان‌شده در درمان راهبردی
۲۲۴	تحقیقات مرتبط
۲۲۷	منابع پیشنهادی
۲۲۸	منابع
۲۳۱	فصل ششم: درمان سیستمی میلان
۲۳۳	طرفداران اصلی و مفاهیم نظری
۲۳۹	رشد طبیعی خانواده
۲۴۰	آسیب‌شناسی و اختلالات رفتاری
۲۴۲	فنون
۲۴۲	درمان فشرده بلندمدت
۲۴۳	جلسات خانوادگی ساختارمند
۲۴۵	فنون مصاحبه
۲۵۲	گوناگونی خانواده‌ها
۲۵۳	تحقیقات مرتبط
۲۵۶	منابع پیشنهادی
۲۵۶	منابع

۲۶۱	فصل هفتم: الگوهای مشارکتی مبتنی بر زبان در خانواده‌درمانی
۲۶۱	وقتی کمتر همان بیشتر است
۲۶۱	مقدمه
۲۶۲	تاریخچه و فرضیات اساسی
۲۶۲	ارتباط گالوستون
۲۶۷	الگوهای مرتبط: درمان راه‌حل‌محور و روایت‌درمانی
۲۶۷	درمان راه‌حل‌محور
۲۷۰	روایت‌درمانی
۲۷۳	یکپارچه‌نگری
۲۷۳	الزامات و محدودیت‌ها
۲۷۴	مسئله کنترل اجتماعی
۲۷۵	ارزش‌ها و اعتقاداتی که درمانگر شدیداً به آنها معتقد است
۲۷۵	رشد طبیعی خانواده
۲۷۶	آسیب‌شناسی و اختلالات رفتاری
۲۷۷	فنون
۲۸۰	تنوع مسائل
۲۸۱	تحقیقات مرتبط
۲۸۳	منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر
۲۸۴	منابع
۲۸۷	فصل هشتم: رویکردهای تجربه‌نگر در خانواده‌درمانی
۲۸۸	طرفداران این رویکرد
۲۹۱	مفاهیم نظری
۲۹۱	رویکرد انسان‌گرایانه - تجربه‌نگر ستیر
۲۹۴	رویکرد نمادین - تجربه‌نگر ویتاکر
۲۹۶	زوج‌درمانی هیجان‌مدار جانسون
۲۹۷	رشد طبیعی خانواده
۲۹۷	رویکرد انسان‌گرایانه - تجربه‌نگر ستیر
۲۹۸	رویکرد نمادین - تجربه‌نگر ویتاکر
۲۹۸	زوج‌درمانی هیجان‌مدار جانسون
۲۹۹	آسیب‌شناسی و اختلالات رفتاری
۲۹۹	رویکرد انسان‌گرایانه - تجربه‌نگر ستیر
۲۹۹	رویکرد نمادین - تجربه‌نگر ویتاکر
۳۰۰	زوج‌درمانی هیجان‌مدار جانسون

فهرست ۱۱

۳۰۱	فنون.....
۳۰۱	رویکرد انسان‌گرایانه - تجربه‌نگر ستیر.....
۳۰۲	رویکرد نمادین - تجربه‌نگر ویتاکر.....
۳۰۵	زوج درمانی هیجان‌مدار جانسون.....
۳۰۸	گوناگونی خانواده‌ها.....
۳۰۸	رویکرد انسان‌گرایانه - تجربه‌نگر ستیر.....
۳۰۸	رویکرد نمادین - تجربه‌نگر ویتاکر.....
۳۰۹	زوج درمانی هیجان‌مدار جانسون.....
۳۰۹	تحقیقات مرتبط.....
۳۱۰	رویکرد ستیر.....
۳۱۳	رویکرد ویتاکر.....
۳۱۷	زوج درمانی هیجان‌مدار جانسون.....
۳۲۰	نتیجه‌گیری.....
۳۲۱	منابع مطالعاتی پیشنهادی.....
۳۲۱	منابع.....
۳۲۵	فصل نهم: درمان‌های شناختی رفتاری
۳۳۲	مفاهیم نظری.....
۳۳۳	مؤلفه‌های رفتاری در روابط زوج و خانواده.....
۳۳۴	الگوهای غلط میان‌کنشی در روابط زوجین.....
۳۳۹	مؤلفه‌های شناختی در روابط خانواده و زن و شوهر.....
۳۴۰	افکار غیرارادی.....
۳۴۳	طرحواره‌ها.....
۳۴۷	مؤلفه‌های احساسی در روابط زوجین و خانواده.....
۳۵۰	طرفداران الگوی شناختی - رفتاری.....
۳۵۲	رشد طبیعی خانواده.....
۳۵۴	آسیب‌شناسی و اختلال‌های رفتاری.....
۳۵۵	روش‌ها.....
۳۵۶	ارزیابی شناختی و مداخلات.....
۳۵۶	مصاحبه‌های مرتبط با ادراکات.....
۳۵۹	رصد ادراکاتی که به صورت غیرارادی ابراز شده است.....
۳۵۹	جستجوی ادراکات مرتبط با واکنش‌های رفتاری و احساسی.....
۳۶۰	پرسش‌نامه‌ها.....
۳۶۱	شیوه‌های بازسازی ادراکات.....

مقدمه مترجمان

خانواده سرچشمه شکل‌گیری جهان‌بینی افراد به نظام هستی و سنگ‌بنای شکل‌گیری سایر سیستم‌های خرد و کلان اجتماعی است. مقدس بودن ازدواج و خانواده در کنار ماهیت عاطفی آن امتیاز ویژه این نهاد اجتماعی است که به نحوی نهاد دیگری با آن قابل مقایسه نیست. خانواده نقش کلیدی کم‌نظیری در پیکربندی روانی- اجتماعی تک تک افراد دارد و آموزه‌های روانی، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی کسب شده از خانواده جزو ماندگارترین آموخته‌های زندگی هر فردی است. در فرهنگ‌های مختلف نهاد خانواده حائز اهمیت است و در بافت فرهنگی کشورمان این اهمیت دو چندان است. هر فرد بخش زیادی از زندگی خود را در خانواده سپری می‌کند، در تعامل با خانواده رشد می‌کند و هر چقدر از سال‌های نخست زندگی او می‌گذرد سهم او در چیستی و چگونگی تعامل پررنگ‌تر می‌شود. به گواه تجربه و علم، چگونگی کیفیت روابط خانوادگی با چگونگی وضعیت بهداشت جسمانی، روانی، اجتماعی و اخلاقی ارتباط تنگاتنگی دارد و این وضعیت موجب شده توجه به سلامت سیستم خانواده و ازدواج از دغدغه و اولویت‌های اساسی هر جامعه‌ای باشد. در دنیای معاصر خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی شاخه‌ای از بهداشت روانی است که نگاه تخصصی به مطالعه خانواده و ازدواج دارد. این حوزه با پشتوانه نزدیک به یک قرن، امروزه بلوغ علمی خود را تجربه می‌کند و در بحث پیش‌گیری، آسیب‌شناسی و درمان، جایگاه ممتازی به خود اختصاص داده است. نقش زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی در سلامت و یا آسیب جامعه نقش متمایز و بی‌نظیری است به این دلیل بیشترین ساعات آموزشی، سخت‌گیری در ارائه پروانه حرفه‌ای، حساسیت آموزشی و تربیتی در تربیت درمانگر ازدواج و خانواده دیده می‌شود. در کشور ما نیز درمان خانواده و ازدواج چند دهه‌ای است که در مقاطع تحصیلی مختلف رشته‌های مشاوره و روان‌شناسی جای خود را پیدا کرده و

مسیر تکامل خود را سپری می‌کند. برای رسیدن به این نقطه فعلی اندیشمندان و استادان نیک‌نام و خیراندیشی تلاش داشته و سهم رنج‌ها و امیدهای آنها بر هیچ درمانگر و مشاور متخصصی پوشیده نیست. کتاب حاضر دربرگیرنده چارچوب نظری لازم برای درک و فهم خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی است. این کتاب سعی دارد با کلامی روان و مشخص مباحث بنیادی، نظری و مفاهیم کاربردی که لازمه کار در حوزه مشاوره و درمان خانواده و ازدواج است را به خواننده منتقل کند. هر فصل به طور مجزا توسط متخصصان خبره و کارکننده‌های درمان خانواده و ازدواج به تحریر درآمده، اصول و فنون کار با زوج و خانواده را از چشم‌اندازهای مختلف روشن‌سازی کرده‌اند. مترجمان این کتاب را به خاطر غنای مطالب، گستردگی رویکردها، کاربردی بودن، مطالب به روز، برخورداری از پشتوانه‌های پژوهشی، سهولت زبانی و فهم کلام برگزیده و برای دانشجویان مقاطع مختلف رشته مشاوره و روان‌شناسی بالاخص تحصیلات تکمیلی و متخصصان مفید پنداشتند. لازم به ذکر است برخی از موارد جزئی کتاب که با چارچوب فرهنگی کشورمان همخوانی ندارد حذف و یا در صورت مفید بودن اصطلاحات متناسب به کار گرفته شد. فصول و موضوعات مختلف کتاب حاضر برای همه افرادی که در حال فراگیری، آموزش و تربیت درمانگری ازدواج و خانواده هستند بسیار سودمند است. امید است با ترجمه این اثر هرچند جزئی در پاسخ به نیاز مبرم جامعه دانشجویان و متخصصان و پژوهشگران زمینه ازدواج و خانواده به ادبیات نظری و پربارسازی علمی همه کسانی که پرچمدار سلامت روانی اجتماعی اقشار مختلف جامعه هستند، گامی برداشته شده باشد.

خدادادی و همکاران

تابستان ۱۴۰۰